

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

AGDER
fylkeskommune

UZŅĒMĒJDARBĪBAS IZVEIDE UN ATTĪSTĪBAS PRINCIPI

SOCIĀLĀ UZŅĒMĒJDARBĪBA

LATVIJĀ

Rīga, 30.11.2021

Diāna Lapkisa

Seminārs organizēts Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.-2021.gada perioda programmas "Vietējā attīstība, nabadzības mazināšana un kultūras sadarbība" atbalstītā projekta "Uzņēmējdarbības atbalsta pasākumi Latgales plānošanas reģionā" ietvaros.
Strādājam kopā konkurētspējīgai Eiropai!

Ilgtspējīgas attīstības mērķi - 17 mērķi, lai pārveidotu pasauli

Ilgtspējīgas attīstības mērķi 1-5 mērķi, lai pārveidotu pasauli

1. mērķis

Visur izskaust nabadzību visās tās izpausmēs

2. mērķis

Izskaust badu, panākt pārtikas nodrošinājumu un uzlabotu uzturu, veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību

3. mērķis

Nodrošināt veselīgu dzīvi un sekmēt labklājību jebkura vecuma cilvēkiem

4. mērķis

Nodrošināt iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas

5. mērķis

Panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas visām sievietēm un meitenēm

Ilgtspējīgas attīstības mērķi 6-9 mērķi, lai pārveidotu pasauli

6. mērķis

Nodrošināt ūdens un sanitārijas pieejamību visiem un ilgtspējīgu pārvaldību

7. mērķis

Nodrošināt visiem piekļuvi uzticamai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieejamu cenu

8. mērķis

Veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, pilnīgu un produktīvu nodarbinātību, kā arī cilvēka cienīgu darbu visiem

9. mērķis

Veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovācijas

Ilgtspējīgas attīstības mērķi 10-14 mērķi, lai pārveidotu pasauli

10. mērķis

Samazināt nevienlīdzību starp valstīm un valstu iekšienē

11. mērķis

Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, pielāgoties spējīgas un ilgtspējīgas

12. mērķis

Nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa paradumus un ražošanas modeļus

13. mērķis

Veikt steidzamus pasākumus, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un to ietekmi

14. mērķis

Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību

Ilgtspējīgas attīstības mērķi 15-17 mērķi, lai pārveidotu pasauli

15. mērķis

Aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, **ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešanos un novērst zemes degradāciju, veicināt tās atjaunošanu un apstādināt bioloģiskās daudzveidības izzušanu**

16. mērķis

Veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai, nodrošināt **taisnīgas tiesas pieejamību visiem un izveidot **efektīvas, atbildīgas** un iekļaujošas **institūcijas** visos līmeņos**

17. mērķis

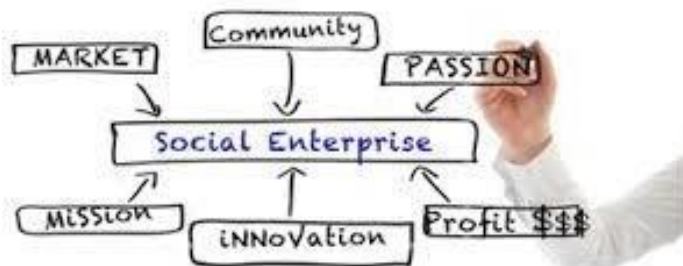
Stiprināt **globālās partnerības īstenošanas līdzekļus un atjaunot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai**

Sociālekonomisko problēmu risināšanas paradigmas

- **Brīvais tirgus** – Nenodrošina ar precēm un pakalpojumiem nabadzīgākās sociālās grupas;
- **Valdība** – saskaras ar nepietiekamu finanšu līdzekļu daudzumu un dīvēl neapzinās visas sociālās grupas, kurām nepieciešami noteikti pakalpojumi vai preces;
- **Nevalstiskais (trešais) sektors** - risina sociālekonomiskās problēmas, palaujās uz brīvprātīgo darbu un neizmanto biznesa pieeju, bieži vien ir atkarīgs no ziedojumiem;
- **Sociālā uzņēmējdarbība** – tai ir būtiska nozīme, sevišķi ekonomikas recesiju laikā, kad trešā sektora finansējums un valdības atbalsts ievērojami samazinās un jācinās par inovātiem, ilgtspējīgiem sociālekonomisko problēmu risināšanas veidiem.

Sociālā uzņēmējdarbība

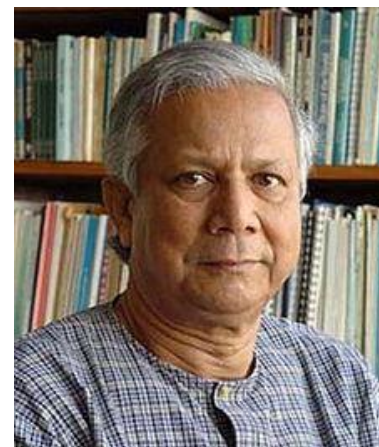
Sociālo mērķu un komercdarbības līdzsvars, kur nauda nav galvenais mērķis, bet līdzeklis šo sociālo mērķu sasniegšanai, kas ļauj uzņēmējam palikt noturīgam un neatkarīgam no pastāvīgām donoru iemaksām.

Sociālā uzņēmējdarbība pasaulē

Muhameds Junus – sociālās uzņēmējdarbības pamatlicējs aizsāka mikrokreditēšanu un ar savu Grameen Bank ieguvis 2006. gadā Nobela Miera prēmiju – ir izstrādājis jaunu, tālredzīgu kapitālisma dimensiju, ko viņš nosaucis par „sociālo uzņēmējdarbību”. Pārvirzot peļņas gūšanas enerģiju uz mērķi piepildīt cilvēku vajadzības, sociālā uzņēmējdarbība rada pašatbalstošos, dzīvotspējīgus tirdzniecības uzņēmumus, kas rada ekonomisko izaugsmi, pat ja tie ražo preces un pakalpojumus, kas padara pasauli par labāku vietu.

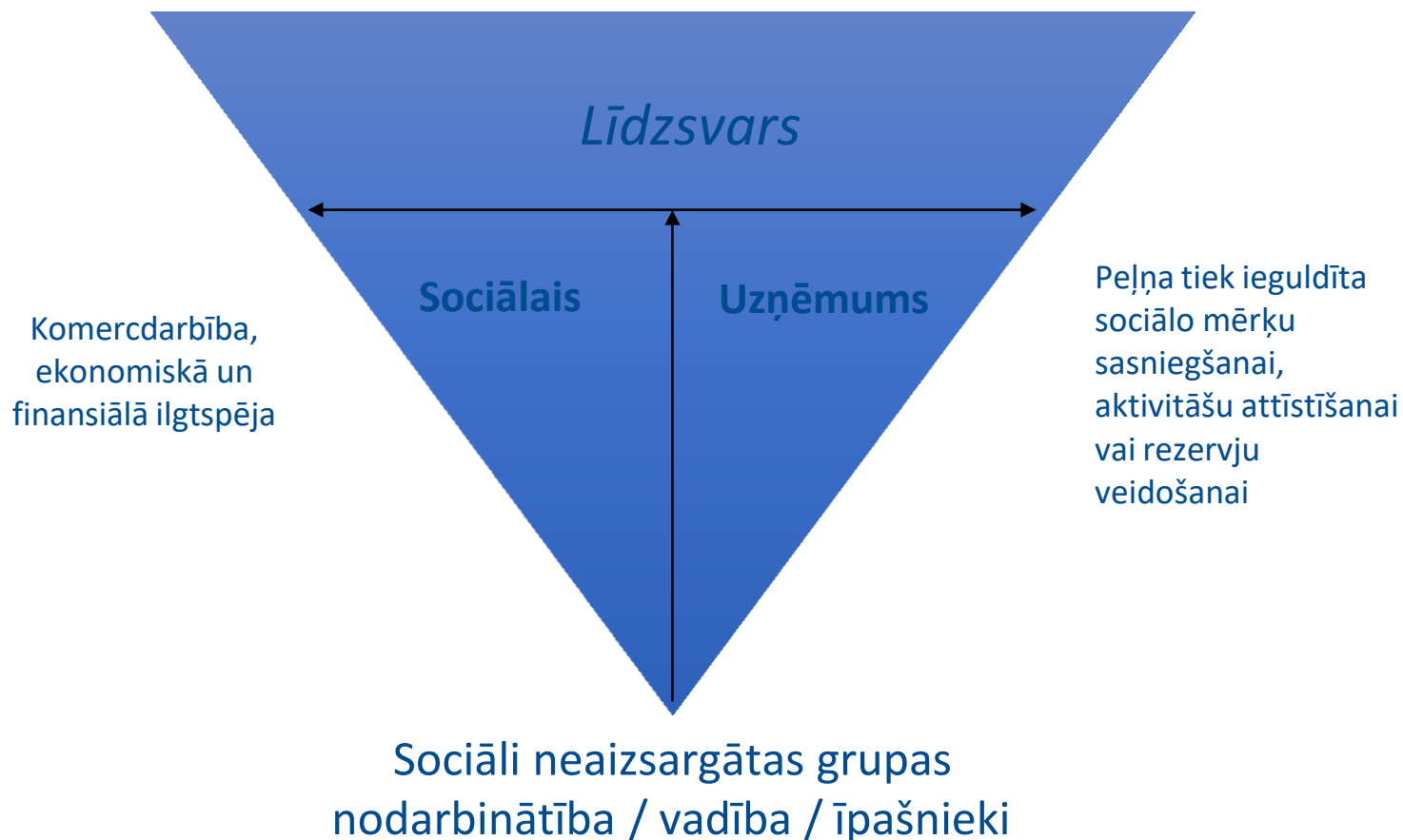
[Microcredit from Grameen Bank in Bagladesh:](#)

Pazīmes, kas norāda uz sociālo uzņēmumu

Uzņēmējdarbības pieeja

Sociālā ietekme

Sociālie uzņēmēji

- Uzņēmēji, kuri darbojas uz robežas starp labdarību un tradicionālo biznesu, risinot sociālās problēmas un piešķirot biznesam cilvēka seju;
- Tie ir uzņēmēji, kuri izdomā pieejas sociālo problēmu risināšanā, pielietojot kā tradicionālo biznesa praksi, tā arī inovācijas, izgudrojot jaunas biznesa formas vai netradicionāli pielāgojot jau pazīstamas biznesa pieejas sociālo problēmu risināšanai.

Uzņēmējdarbība/ komercdarbība	Sociālā uzņēmējdarbība	Korporatīvā sociālā atbildība (CSR)
Ilgstoša vai sistemātiska, pašiniciatīvas ierosināta saimnieciska darbība un kapitāla ieguldīšana, kas vērsta uz preču ražošanu, pārdošanu vai pakalpojumu sniegšanu, lai gūtu peļņu.	Sociālo mērķu un komercdarbības līdzsvars, kur nauda nav mērķis, bet līdzeklis šo sociālo mērķu sasniegšanai – sociālo problēmu biznesa risinājums.	Uzņēmuma saistības sniegt ieguldījumu ilgtspējīgā ekonomikas attīstībā, strādājot ar darbiniekiem, viņu ģimenēm, vietējo kopienu un sabiedrību nolūkā uzlabot dzīves kvalitāti tādā veidā, lai tas sniegtu ieguvumu gan uzņēmumam, gan sabiedrībai. http://info.worldbank.org/etools/docs/library/57434/publicpolicy_econference.pdf

Sociālās uzņēmējdarbības ekosistēma Latvijā

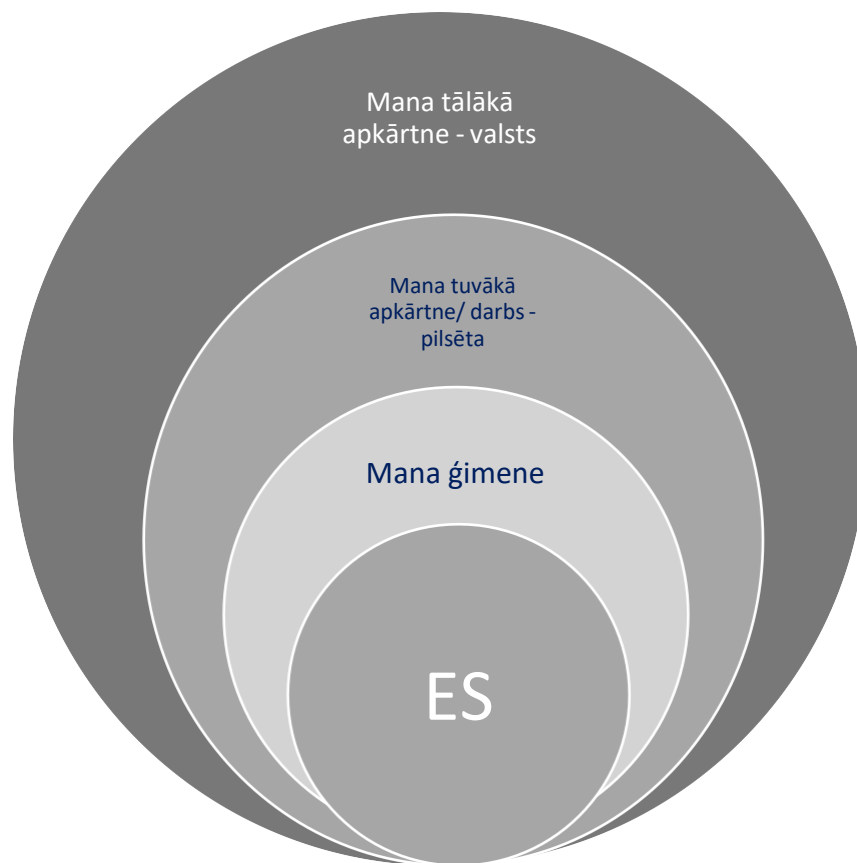
Politikas veidotāji un valsts iestādes Labklājības ministrija Latvijas Sociālās uzņēmējdarbības asociācija - LSUA (2015)	Apmācību programmas - akseleratori New Door (2013) Reach For Change (2015)	Labās prakses piemēri Samariešu apvienība Cerību Spārni ("Visi var") Labdarības veikals - Otra Elpa Blind Art OWA	Augstākā izglītība un pētnieki Zviedru augstskola ISMA universitāte Rīgas Biznesa skola (RTU) RISEBA Latvijas Kristīgā akadēmija Sociālās inovācijas centrs
--	--	---	--

Sociālo uzņēmēju darbības iedalījums Latvijā

UZDEVUMS Nr. 1

Sociālo uzņēmēju darbības iedalījums Latvijā

Sociālās uzņēmējdarbības likums

- Latvijas Sociālās uzņēmējdarbības asociācija (LSUA), dibināta 2015. gadā, 200 biedri.
- Sociālās uzņēmējdarbības likums – spēkā no 2018. gada 1. aprīļa.
- No 2018. gada aprīļa līdz 2021. gada septembrim sociālā uzņēmuma statusam pieteikušās un to saņēmušās 219 organizācijas.

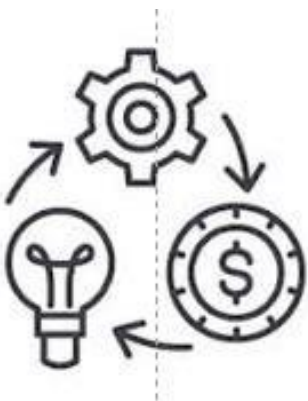
Sociālās uzņēmējdarbības likuma mērķis

SU likuma mērķis ir risināt sabiedrības sociālās problēmas, veicinot uzņēmējdarbības attīstību jomās, kur to nepietiekami nodrošina citas uzņēmējdarbības formas, stimulējot, sociāli mazaizsargāto personu grupu iesaisti darba tirgū un integrāciju sabiedrībā.

Sociālās uzņēmējdarbības likums

- Īpašs sociālā uzņēmuma juridiskais statuss: sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA), kas veic saimniecisko darbību un rada pozitīvu sociālo ietekmi;
- Sociālie mērķi tiek noteikti statūtos;
- Peļņa netiek izmaksāta dividendēs, bet ieguldīta sociālo mērķu sasniegšanai.

SU likums citur ES

- Itālija
- Horvātija
- Dānija
- Citur ES?

Sociālās uzņēmējdarbības likums

- Uzņēmums nodarbina algotus darbiniekus.
- Iekļaujoša (inkluzīva) vadība vienā no divām formām:
 - Mērķa grupa ir pārstāvēta uzņēmuma valdē
 - Tiek veidota konsultatīva struktūra, tajā skaitā:
 1. Mērķa grupas pārstāvis;
 2. NVO pārstāvis, kurš pārstāv mērķa grupu;
 3. Attiecīgās jomas eksperts.

Sociālā uzņēmuma priekšrocības

- Pašvaldībai ir tiesības piešķirt sociālajam uzņēmumam nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumus;
- Publiskas juridiskas personas kustamo mantu sociālajam uzņēmumam var piešķirt bez atlīdzības;
- Publiskai juridiskajai personai vai tās kapitālsabiedrībai ir tiesības nodot īpašumu sociālajam uzņēmumam lietošanā bez atlīdzības;
- Lai sasniegtu statūtos norādītos mērķus, sociālajam uzņēmumam ir tiesības iesaistīt brīvprātīgos;
- ESF projekts **“Atbalsts sociālajiem uzņēmumiem”** 2018.–2022.

Sociālā uzņēmuma priekšrocības

1

Reģistrācija
sociālās
uzņēmējdarbības
reģistrā (nodrošina
Labklājības
ministrija)

2

Pieteikums Altum
(elektroniski:
<https://mans.altum.lv/>
)

3

Altum iesniegtā
granta
pieteikuma
izvērtējums,
lēmums par
atbalsta
sniegšanu

4

Līgums par
finanšu atbalstu
(SU granti)

2
GADI

Biznesa projekta
nodrošināšana

Kas ir tiesīgs saņemt grantu?

Sabiedrības ar ierobežotu atbildību*

➤ Jāreģistrē SU reģistrā

(uztur Labklājības ministrija)

SU darbības uzsācēji – fiziskas personas

➤ Biznesa ideju konkursa uzvarētāji (konkursu organizē Labklājības ministrija)

Sociālais uzņēmējs

- Atšķirībā no klasiskā uzņēmuma: peļņa tiek novirzīta sociālās labklājības veicināšanai un palīdzības sniegšanai, labdarības projektu īstenošanai;
- **Sociālie uzņēmēji izmanto biznesa metodes, lai rastu ilgtspējīgu un drošu risinājumu sabiedrībā nozīmīgām problēmām, mērķtiecīgi ieguldot resursus to risināšanā;**
- **Sociālā uzņēmējdarbība neaizstāj sociālo palīdzību.**

Kas ir tiesīgs saņemt grantu?

Darba integrācijas sociālais uzņēmums

Mērķa grupu nodarbinātie, ne mazāk kā *50 % no visiem nodarbinātajiem*:

- ilgstošie bezdarbnieki (NVA uzskaitē ilgāk par 1 gadu), gados vecāki darbinieki (vecāki par 54 gadiem), bezdarbnieki, kuriem ir apgādājamie
- personas ar garīga rakstura traucējumiem, personas ar invaliditāti
- sociālās atstumtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas*

Uzņēmums, kura mērķis ir sabiedrībai svarīgas sociālas problēmas risināšana, nodarbina vismaz 1 darbinieku (ja ir uzsācējs) un vismaz 2 darbiniekus (ja ir esošs uzņēmums).

* Saskaņā ar [Sociālā uzņēmuma likumu](#), stājās spēkā 01.04.2018.

Kādu mērķu sasniegšanai tiek piešķirts grants?

1. Ilgtermiņa ieguldījumi
2. Mācību izmaksas un konsultācijas
3. Algas
4. Pārējie apgrozāmie līdzekļi

Atbalsta intensitāte

Atkarībā no sociālā uzņēmuma vecuma un lieluma (EUR)

<1 gads	1–3 gadi	>3 gadi
5000–20 000	5000–50 000	5000–200 000

GRANTS VEIDO 90%

(no pamatotajiem biznesa projekta izdevumiem)

LĪDZFINANSĒJUMS – 10%

(savi līdzekļi vai cita veida finansējums, izņemot valsts vai pašvaldības finansējumu)

Situācija grantu piešķiršanā

SU grantu statistika (uz 30.09.2021)

		Skaitis	Summa (milj. EUR)
	Piešķirti granti	134	8.5
	Noslēgti grantu līgumi	129	8.3
	Izsniegtais grantu finansējums projektiem	123	6.2
	Īstenotie biznesa projekti	64	3.7

<https://www.altum.lv/lv/pakalpojumi/uznemumiem/socialas-uznemejdarbibas-programma/par-programmu/>

Kādu mērķu sasniegšanai tiek piešķirts grants?

Uzņēmumam jābūt reģistrētam [sociālo uzņēmumu reģistrā](#). Fiziska persona var pretendēt uz grantu, ja ir uzvarējusi Labklājības ministrijas rīkotā uzsācēju [ideju konkursā](#).

Granti no 5 000 līdz 200 000 EUR investīcijām, apgrozāmajiem līdzekļiem (t.sk. darba atlīdzības izmaksām)

Biznesa idejai jābūt dzīvotspējīgai, ar būtisku sociālo ietekmi ilgtermiņā

Programmu īsteno [Labklājības ministrija](#) sadarbībā ar ALTUM

KAS IR JĀIZVĒRTĒ?

Būtiskākie dzīvotspējas izvērtēšanas kritēriji

Sociālā ietekme – *jāizvērtē Labklājības ministrijai*

Būtiskākie dzīvotspējas izvērtēšanas kritēriji:

- Biznesa idejas potenciāls un ilgtspēja
- Projekta aktivitāšu realizācijai nepieciešamo resursu pamatotība, samērīgums, lietderība
- Uzņēmuma finanšu situācija un projekta ilgtermiņa finansiālā dzīvotspēja
- Projekta iesniedzēja zināšanas un/vai pieredze
- Projekta atbilstība programmas nosacījumiem
- Uzņēmējdarbības iespējamie riski, to minimizēšanas iespējas.

*Atbilstības nosacījumi – MK noteikumos, sociālā ietekme
Piesakās komersanti (SIA)*

Dažkārt ir liela motivācija saņemt finansējumu, taču tajā pašā laikā:

- trūkst skaidra redzējuma par pašu biznesa ideju
- projekts pietiekami nerisina sociālo problēmu (nenodrošina sociālo ietekmi)
- granta pieteikuma dokumentācija ir nepilnīga – informācija ir nepietiekama vai pretrunīga, nav pievienoti visi pieteikumā noteiktie dokumenti, ir tehniskas nepilnības utml.

Sociālo uzņēmumu finansēšana nākotnē

- Tiek apspriests kombinēts atbalsta instruments pēc granta saņemšanas
- Esošo finanšu programmu izmantošana (pamatā kredīti)
- Grants nav vispiemērotākais uzņēmējdarbības finansēšanas veids
- Ieguldījumi inovāciju projektos ar sociālu ietekmi

Uzņēmuma WIDE piemērs

WiDE, Custom 3D <https://www.wide.tech/>

- WiDE – ortopēdisko iekārtu un protēžu 3D iespiešana
- Līdzfinansējumu nodrošina biznesa eņģeļi (LatBAN) un Altum (kredīts)
- **Programmnodrošinājums darbojas, palīgierīces ciparu šablonu apvienojot ar 3D-skenējumu.** Programmnodrošinājums var automātiski noteikt skenētās ekstremitātes stāvokli un tikai ar dažu peles klikšķu un mērījumu palīdzību mērogot šablonu līdz piemērotam lielumam, kā arī sākt korekcijas procesu. Tiklīdz tas paveikts, programma automātiski sagatavo failu 3D-iespiešanai.
- Sociālā ietekme – ortožu (ortopēdisko aparātu) izgatavošana parasti aizņem līdz 6–8 stundām, bet 3D-iespiešana – dažas minūtes (laika ekonomija: 95%, potenciālais pieprasījums – 75 miljoni klientu visā pasaulē).

Labākie sociālās uzņēmējdarbības piemēri Latvijā

wooly
organič

Wooly world

Latvijas Samariešu Apvienība

Ir labi zināt,
KA NEESI VIENS

DROŠĪBAS POGA
Palīdzība un atbalsts
Jūsu tuviniekiem

24/7

☎ 8898

DROŠĪBAS POGA < >

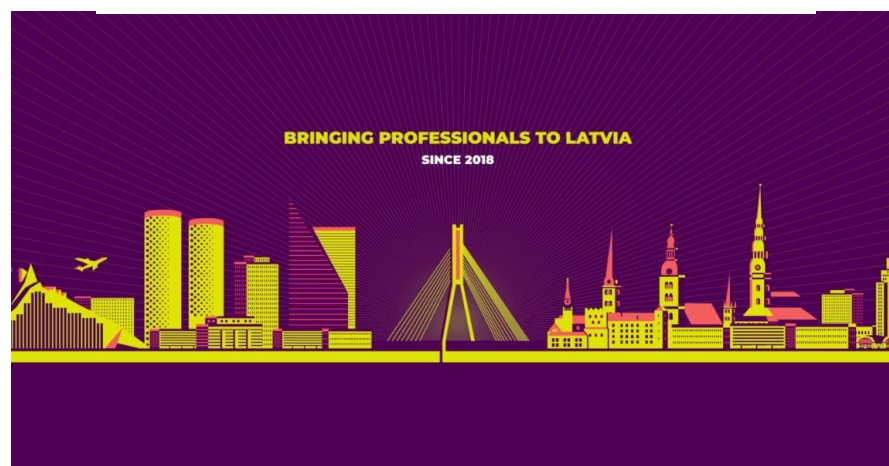
Labākie sociālās uzņēmējdarbības piemēri Latvijā

Blind-art

Labākie sociālās uzņēmējdarbības piemēri Latvijā

YOUR MOVE

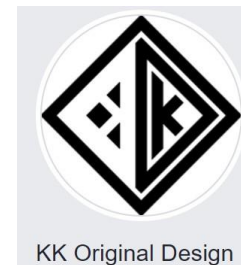

SVAIGI

SVAIGI.LV

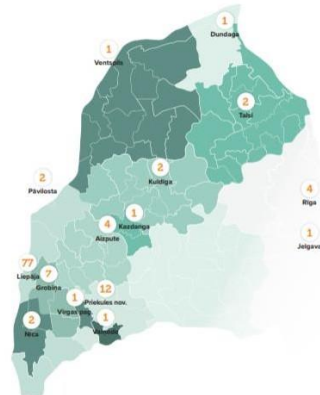
KK Original Design

Kvalitatīvu koka palīgierīču ražošana bērniem un
jauniešiem ar kustību traucējumiem

Bērnu paliatīvā aprūpe Kurzemē

Kvalitatīvu koka palīgierīču ražošana bērniem un
jauniešiem ar kustību traucējumiem

CERĪBU SPĀRNI

Labākie sociālās uzņēmējdarbības piemēri Latvijā

VISI VAR
SOCIĀLAIS UZŅĒMUMS

CERĪBU SPĀRNI
BIEDRĪBA

CERĪBU SĒTA

"CERĪBU MĀJA"
SOCIĀLĀ ATBALSTA CENTRS

Ražo izstrādājumus, ko ar mīlestību
izgatavojušas personas ar invaliditāti.

No pabalsta saņēmēja līdz nodokļu maksātajam

Pabalstu apmērs Latvijā cilvēkiem ar īpašām vajdzībām

	Pabalsta apmērs
Personām ar I invaliditātes grupu	83,24 eiro
Personām ar II invaliditātes grupu	76,84 eiro
Personām ar III invaliditātes grupu	64,03 eiro
Invalīdiem kopš bērnības ar I invaliditātes grupu	138,74 eiro
Invalīdiem kopš bērnības ar II invaliditātes grupu	128,06 eiro
Invalīdiem kopš bērnības ar III invaliditātes grupu	106,72 eiro

Datu avots: <http://www.vsaa.lv>

Minimālās algas saņēmējs		Darba ņēmēja nodokļi valstij
Ar darba grāmatiņu bez apgādājamā		
Bruto	Neto	
470 eur	275,68 eiro	194,32 eiro (129,54 eiro soc. nod. + 64,42 eiro iedz. ien. nod. + 36,00 eiro riska nodeva)
Bez darba grāmatiņas		
Bruto	Neto	
470 eur	261,88 eiro	208,12 eur (129,54 eiro soc. nod. + 42,58 eiro iedz. ien. nod. + 36,00 eiro riska nodeva)

Baltic3D - from Online Hackathon COVID19

Too good to go

Discovering hands

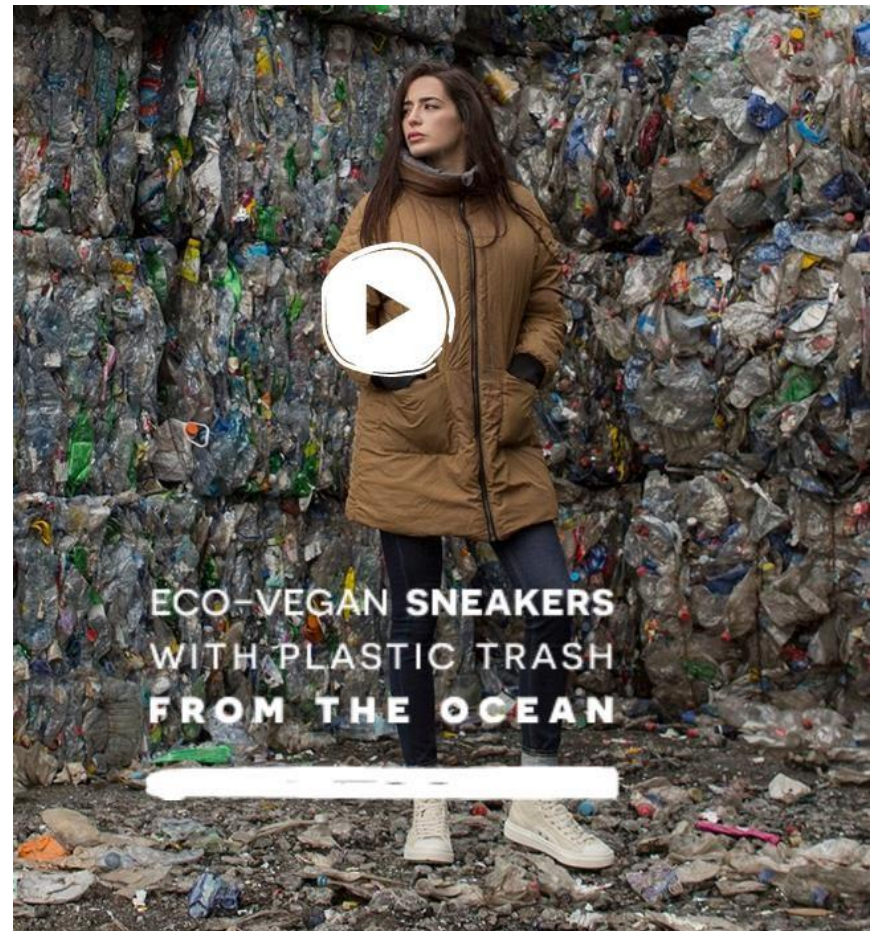
The Freebird club

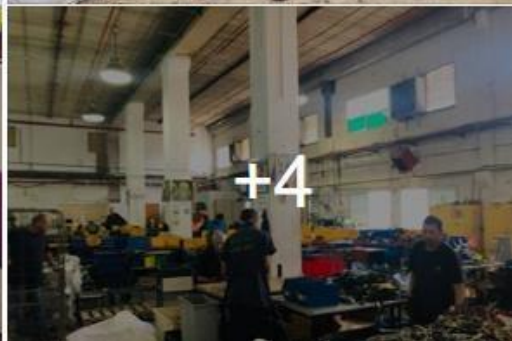
Dining in the Jail

ZOURI SHOES PORTUGAL

Pasaules piemēri:

Pasaules piemēri:

UZDEVUMS Nr. 2

Akselerātors NEW DOOR

Vietējie un starptautiskie eksperti & mentori

- Palīdz jaunuzņēmumiem pārvērst savas sociālās iniciatīvas ilgtspējīgā sociālajā biznesā
- Izglīto un konsultē uzņēmumus sociālās korporatīvās atbildības jomā
- Rīko sociālās uzņēmējdarbības forumus un pieredzes apmaiņas programmas

REZULTĀTI

2014. gads	11 absolventi	40 pieteikumi
2015. gads	22 absolventi no 4 valstīm	180 pieteikumi
2016. gads	23 absolventi no Latvijas 17 sociālie uzņēmumi предприятий	70 pieteikumi
2017.- 2018.gados	17 absolventi no Latvijas , 11 sociālie uzņēmumi	90 pieteikumi
2019.-2020. gados	24 absolventi 15 projekt (9 sociālie uzņēmumi)	80 pieteikumi
Komanda ar 150 mentoriem, ekspertiem un brīvprātīgajiem		

Equality friendly initiative of the year

Speed Interviews 2019

Lekcijas un meistarklases

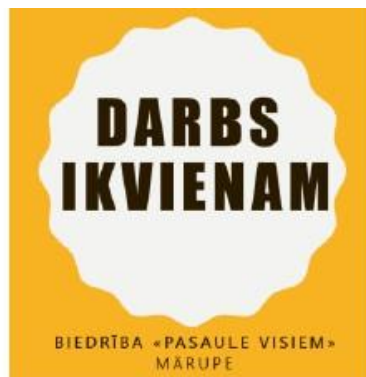
Launch Night 2020

NewDoor pasaulē (Zviedrija, Ukraina, Izraēla)

ABSOLVENTI:

Pasaule visiem – Inese Tone un Nadīna Millere

Cilvēku ar īpašām vajadzībām nodarbinātība. Starpnieks starp darba ņēmējiem ar īpašām vajadzībām un darba devējiem.

Humusa komanda – Ieva Raubiško

Nodarbina bēgļus, ražojot austrumu virtuves ēdienus.

ABSOLVENTI:

Saint Luke group – Mārtiņš Kruklis

Nodarbina un palīdz integrēties sabiedrībā bijušiem ieslodzītajiem.

OWA Fashion – Natālija Jermolajeva

Cilvēku ar īpašām vajadzībām nodarbinātība un dizaina apģērbu ražošana ar zīmējumiem, kurus veidojuši Latvijas mākslinieki ar īpašām vajadzībām un vientuļās māmiņas.

Par mums runā un raksta

SOCIĀLIE UZNĒMĒJI

Iedomājieties uzņēmumu, kura vadītājam svarīgāka par peļņu ir apstiprināšana darbinieku atbilde uz jautājumu: "Vai jūs esat laimīgi?", kur darba dienas vidū ir tējas pauzes un jogas nodarbības, īpašnieki ir paši darbinieki, bet peļņa tiek ieguldīta uzņēmuma attīstībā. Utopija? Nepavisam ne! Sociālā uzņēmējdarbība ir nākotnes biznesa modelis, kas sevi pārliecinoši piesaka jau tagad.

EVILJA HAUKA

Tatvija sociālais bizness ir attīstības sākums. Taču tad, ja ir labvēlīgi apstākļi, kas sociālo biznesu atšķir no parastās uzņēmējdarbības, kādi ieguvumi un riski sagaida uzņēmējus, kuri padarot to labāku, nevis piepildīt kabatas, nerēķinoties ar apkārtējiem. Neapņemoties, kā ikvienā uzņēmējdarbībā,

DELFI

dienas
business

Partneri un atbalstītāji

- Nordic Council of Ministers (Accelerator 2017-2018)
- SI - 2018: ISED – Interaction for Social Economy Development
- 2019 OSEAP – International SE Platform developmen)
- European Commission (Social Entrepreneurship: Achieving Social Change from the “Bottom Up”) Latvia – Ukraine - Lithuania
- SeLab Ukraine

U.S. Embassy Riga

"Augstākais labdarības veids ir palīdzēt cilvēkam atrast darbu, pašam to nodarbināt vai atbalstīt cilvēku sava uzņēmuma dibināšanā, lai viņam nevajadzētu būt atkarīgam no citiem."

/Maimonīds (Rambams) 12. gs./

Jautājumi un atbildes

www.newdoor.lv

<https://www.facebook.com/NewdoorRiga>

Diana.lapkis@newdoor.lv

